

лідерів відданість організації, орієнтують їх на наполегливе професійне самовдосконалення та постійний рух до кращих результатів. Соціально-психологічний супровід професійного становлення молодого лідера є невід'ємною складовою діяльності підрозділу з управління людськими ресурсами організації. Своєю діяльністю цей підрозділ повинен здійснювати на засадах науковості, системності, діяльнісного підходу. За таких умов його прикладна та практична діяльність завжди буде відповідати вимогам внутрішнього та зовнішнього середовища до формування у молодих лідерів високого професіоналізму, розвинених професійних та особистісних якостей.

Дане дослідження підтверджує, що ефективна практика соціально-психологічного супроводу ґрунтується на результатах моніторингу психологічного стану молодих лідерів, пошуку та розв'язання проблем, які негативно на нього впливають. Прикладні завдання супроводу вирішуються у процесі реалізації практичних рекомендацій, поширення інформаційно-методичних матеріалів, проведення соціально-психологічних тренінгів, а у разі потреби та наявності відповідних можливостей, вживання практичних заходів технічними підрозділами.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-446-0-30>

Карповець М. В.,

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії та культурології,
директор Навчально-наукового інституту
соціально-гуманітарного менеджменту
Національного університету «Острозька академія»*

КОГНІТИВНИЙ АСПЕКТ ПЕРФОРМАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті проаналізовано місце й особливості перформансу в освітній діяльності студентів, зокрема в їхній когнітивній активності. Показано, що перформанс передбачає як засвоєння матеріалу у форматі практичного досвіду завдяки діяльності, апробації та тілесній взаємодії у фізичному просторі, так і пошуку нових рішень і горизонтів завдяки креативності та експериментальності.

Ключові слова: *перформанс, перформативна діяльність, когнітивні процеси та здібності студентів, вища школа.*

Karpovets M. The Cognitive Aspects of Students' Performative Activity in Higher Education

Summary. The text describes the place and features of performance in students' educational and cognitive activity. It shows that performance involves assimilation of the material through practical experience due to activity, approbation, and bodily interaction in physical space, as well as the search for new solutions and horizons within creativity and experimentation.

Key words: *performance, performative activity, cognitive processes and abilities of students, higher school.*

Перформативна діяльність студентів є однією із форм модернізації вищої освіти, що передбачає інтеграцію групової роботи, театральності та практично-орієнтованого навчання. Низка дослідників переконані, що залучення перформансу як методики та складової освітнього процесу суттєво впливає на покращення когнітивних здібностей студентів, зокрема краще розуміння та довшого запам'ятовування матеріалу [1]. Такий зв'язок обумовлений практично-орієнтованою особливістю перформансу, у якому важливо показати (або продемонструвати) як засвоєне знання може бути застосованим у реальному житті. Справді, перформативні педагоги надихались театром і авангардним мистецтвом, які сприяли співпраці та синергії здібностей/інтелекту. Ідея перформансу в тім, що краще розуміння і довше засвоєння матеріалу відбувається, коли студенти працюють інтегративно, задіюючи різні частини кори головного мозку. Відповідно, сюди можуть бути залучені театр, музика, література, кінематограф, що стають матеріалом для освітнього перформансу й подальших рефлексивних операцій.

Перформативні педагоги та психологи намагаються створити такі умови для *взаємодії* між студентами, де вони творять і перетворюють знання у професійно та життєво необхідний досвід [3, р. 338]. У цьому контексті, перформанс актуалізує не тільки життєвий досвід, а й формує когнітивний стиль у студентів. Так чи так, процеси пізнання у студентів супроводжуються суттєвими світоглядними трансформаціями одного стану розуміння до іншого, що також обумовлює трансформацією у процесах дорослішання, опанування новими соціальними ролями й функціями. Цей стан Крістоф Вулф називає переходом (*transition*), коли здобувачі освіти міняються, опиняючись в класі чи аудиторії. Зрозуміло, що роль викладача тут визначальна, адже він вдається до арсеналу засобів та інсценувань, щоб досягти зміни соціальних і поведінкових зразків у навчальній діяльності, не позбавляючи суб'єктів їх автономії та індивідуальності.

Здобування знань вимагає специфічного простору, тобто такого креативного навчального середовища, в якому викладачі та студенти можуть вільно рухатися й вибудовувати демократичні (міжкультурні та міжнаціональні) взаємини. Як зазначають теоретики перформативності, саме створення комфортного середовища (або моделювання автентичних контекстів) є чи не основною умовою для актуалізації когнітивних навичок студентів [2], а отже – покращенню розумінню. Саме в цьому перформативному дискурсі знання не лише лінійно розповідається чи передається від викладача до студентів, але й *проявляється* і *презентується*. Як зазначає Крістоф Вулф, одним із вимірів перформативності є тілесність, що уможливило виконання поставлених викладачем завдань і демонстрації результатів перед аудиторією: «За допомогою різних тілесних улаштувань і сцен ми демонструємо, хто ми є і як ми стоїмо по відношенню до інших людей і світу. Багато з цих процесів є несвідомими, одні стають свідомими, а інші створюються спеціально» [4].

Не менш важливо, що у перформативній активності студенти мимоволі забувають, що перед ними не гра чи вистава, а реальна ситуація, у якій вони навчаються проявляти емпатію, робити вибір і брати відповідальність. Успішна реалізація перформативної дії можливе завдяки інтенсивності виконання, що є формою подолання соціальних конвенцій і водночас вирізнення себе з-поміж інших суб'єктів. Тому в перформативній діяльності студенти перебувають на межі розвитку власних когнітивних навичок засобами перформансу й водночас пошуку власної ідентичності, де ключовим психологічним механізмом є саморефлексія.

Таким чином, перформативна перспектива передбачає дві важливі умови: як задіяння перформативних методик у активізації когнітивних можливостей суб'єкта під час освітньої діяльності, так і досягнення кращих об'єктивних результатів у вивченні того чи того предмету. Останнє обумовлює пізнавальну та евристичну природу перформансу, який завдяки креативним, непередбачуваним і експериментальним процесам може вийти за межі відомого та очевидного. Тому потенціал перформансу у вищій школі не повинен обмежуватись лише викладацькою діяльністю, але й передбачати науково-дослідні проекти, спрямовані на відкриття нового й невідомого знання.

Список використаних джерел:

1. Arndt P. A. & Sambanis M. Didaktik und Neurowissenschaften: Dialog zwischen Wissenschaft und Praxis. Tübingen : Narr, 2017. 224 s.
2. Even S. & Schewe M. Performatives Lehren, Lernen, Forschen – Performative Teaching, Learning, Research. Berlin : Schibri, 2016. 323 s.

3. Macfarlane B. Student Performativity in Higher Education: Converting Learning as a Private Space into a Public Performance. *Higher Education Research & Development*. 2015. № 34 (2). Pp. 338–350.

4. Wulf C. Performativity as a Focus of Educational Research [Електронний ресурс]. 2021. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3732640>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-446-0-31>

Крапива М. С.,

аспірант кафедри практичної психології

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Науковий керівник: Литвиненко О. О.,

доктор психологічних наук, доцент,

завідувач кафедри практичної психології

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Складна соціально-політична ситуація в Україні, що склалася внаслідок широкомасштабного вторгнення росії в Україну, зумовлює особливу увагу психологічної спільноти до дослідження особливостей долаючої поведінки цивільного населення, метою якого постає розкриття змісту психологічної підтримки цивільного населення під час війни.

Ключові слова: *цивільне населення, стрес, війна, долаюча поведінка.*

Krapiva M. Psychological support for civilians during the war

Summary. The complex socio-political situation in Ukraine, which has developed as a result of the large-scale russian invasion of Ukraine, has led to special attention of the psychological community to the study of the features of coping behavior of the civilian population, the purpose of which is to reveal the psychological support for the civilians population during war.

Key words: *civilians, stress, war, coping behavior.*

Цивільне населення протягом тривалого періоду вимушено адаптувалося до кризових умов життєдіяльності. Геноцид мирного населення через війну за даними ООН змусив покинути Україну близько 7 мільйонів мирних цивільних людей, проте більшість громадян залишаються у своїх домівках або вимушені знаходитися під окупацією